

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
1999 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 490
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2023 m. d. nutarimo Nr.
redakcija)

TYTUVĖNŲ REGIONINIO PARKO NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Tytuvėnų regioninio parko nuostatai (toliau – Nuostatai) nustato Tytuvėnų regioninio parko (toliau – regioninis parkas) steigimo tikslus, išskirtinę vertę, etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįstus reikalavimus, valdymo, apsaugos ir tvarkymo organizavimo ypatumus.

2. Veiklą regioniniame parke reglamentuoja Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymas, Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas, Lietuvos Respublikos laukinių augalų ir grybų įstatymas, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, regioninio parko planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai), nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kultūros paveldo objektų tipiniai ir individualūs apsaugos reglamentai, Nuostatai. Kultūros paveldo objektų teritorijose ir kultūros paveldo vietovėse Nuostatų reikalavimai taikomi, kiek jie neprieštarauja kultūros paveldo apsaugą reglamentuojantiems dokumentams.

3. Nuostatuose vartojamos sąvokos:

3.1. **Apžvalgos aikštelė (regykla)** – vieta, iš kurios atsiveria panoraminis kraštovaizdis ir kurioje gali būti įrengiama mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų, taip pat gali būti pastatytas apžvalgos bokštas.

3.2. **Atokvėpio vieta** – trumpam poilsui be nakvynės skirta vieta, kurioje gali būti įrengiama mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų.

3.3. **Dvaro (palivarko) sodyba** – dvaro (palivarko) teritorijos dalis, kurią sudaro istoriškai susiformavęs vientisas žemės plotas su visais jame esančiais įvairios paskirties statiniais ir želdiniais, vandens telkiniais, mažaisiais kraštovaizdžio architektūros elementais, dailės kūrinių, taip pat visų nurodytų statinių liekanomis, sudarančiomis teritorinį, funkcinį ir architektūrinį vienetą.

3.4. **Kraštovaizdžio estetinė vertė** – bendraisiais estetikos kriterijais išreiškiamos natūraliai susiformavusio ir natūralų pobūdį išlaikiusio ir (ar) žmogaus veiklos sukurto ir jo sambūvį su aplinka atspindinčio kraštovaizdžio savybės, apimančios kraštovaizdžio vaizdingumą, emocinį suvokimą, kompozicinę sandarą, meninę kokybę.

3.5. **Lankomi objektai** – paveldo objektai, kiti saviti kraštovaizdžio objektai ir kompleksai, savitų reiškinių vietos.

3.6. **Mažieji kraštovaizdžio architektūros elementai** – informaciniai skydai, stendai, nuorodos, ženklai ir riboženkliai; šiukšliadėžės; suolai, stalai, dviračių stovai, sūpynės, laipynės, dekoratyvinės skulptūros, šviestuvai, stebėjimo įrenginiai (žiūronai, teleskopai, kameros); atraminės

sienelės, tvorelės, platformos, pakylės; laiptai, lieptai, tilteliai, pavėsinės, laužavietės, kiti teritorijos vientiso stiliaus tvarkymo ir puošybos objektai.

3.7. **Mokomasis takas** – edukacinis pėsčiųjų takas, kuriame pateikiant mokomąją ir (ar) aiškinamąją informaciją mokoma suvokti ekosistemą, jos elementų tarpusavio ryšius, gamtos vertybes ir reiškinius, gamtinius procesus. Šalia mokomojo tako gali būti įrengta informacinių skydų ir (ar) stendų, rodyklių, riboženklių, atraminių sienelių, tvorelių, laiptų, lieptų, tiltelių, suolų, vertybėms apžvelgti ir (ar) stebėti skirtų nesudėtingų statinių, prietaisų ir (ar) įrenginių.

3.8. **Pažintinis takas** – pėstiesiems, nemotorinių transporto priemonių naudotojams ar žirgų turizmui įrengtas takas, skirtas susipažinti (aplankyti) su lankomais objektais, savitais regionais; šalia jo gali būti įrengta mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų.

3.9. **Poilsio vietė** – laikinai apsisotiti be nakvynės skirta teritorija, kurioje gali būti įrengiama mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų, laužaviečių, automobilių stovėjimo aikštelė.

3.10. **Rekreaciniai pastatai** – viešbučių ir poilsio paskirties pastatai, kuriuose teikiamos apgyvendinimo paslaugos (poilsio, nakvynės, svečių namai, viešbučiai, kempingai, moteliai, turizmo centrai ir bazės, vasarnamiai), ir gydymo paskirties pastatai (sanatorijos, sveikatingumo kompleksai).

3.11. **Stovyklavietė** – poilsiui su nakvyne skirta teritorija, kurioje gali būti įrengta mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų, taip pat gali būti teikiama turistinės stovyklos paslauga.

3.12. **Tradicinė etnografinio regiono architektūra** – etnografiniame regione susiformavusi teritorinė, erdvinė struktūra, kuriai būdingas tam tikras sodybų planas, apželdinimas, saviti pastatai, jų statybos principai, tradicinės statybos ir apdailos medžiagos ir spalvos, ryšys su kraštovaizdžiu.

3.13. Kitos Nuostatuose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos reklamos įstatyme, Saugomų teritorijų, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo, Lietuvos Respublikos statybos, Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio, Lietuvos Respublikos miškų, Lietuvos Respublikos turizmo įstatymuose.

II SKYRIUS REGIONINIO PARKO STEIGIMO TIKSLAI IR IŠSKIRTINĖ VERTĖ

4. Regioninio parko steigimo tikslai:

4.1. išsaugoti vertingiausius Tytuvėnų krašto gamtinius kompleksus ir objektus, kultūros paveldo objektus ir vietas, vertingas (tipiškas ir unikalias) ekosistemas, savitą Tytuvėnų kraštui būdingą gamtinį ir kultūrinį kraštovaizdį, juos tvarkyti ir racionaliai naudoti, sudaryti sąlygas darniai teritorijos raidai;

4.2. išsaugoti biologinę įvairovę, genetinius miško medžių išteklius, ekosistemų stabilumą, sudaryti sąlygas vykdyti taikomuosius kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, gamtos ir kultūros vertybių tyrimus ir stebėjimus, kaupti informaciją kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, gamtos ir kultūros vertybių apsaugos ir kitose srityse;

4.3. puoselėti regioninio parko išskirtinę vertę propaguojančią edukacinę, muziejinę ir kultūrinę veiklą, propaguoti Aukštaitijos ir Žemaitijos etnografinių regionų etnokultūros tradicijas (statybos, amatų, nematerialaus paveldo);

4.4. sudaryti sąlygas tausojančio turizmo plėtrai, propaguoti ekologinę žemdirbystę;

4.5. plėtoti visuomenės ekologinį ir gamtosauginį švietimą;

4.6. atkurti sunaikintus, pažeistus gamtinius kompleksus ir objektus, kultūros paveldo objektus ir vietas.

5. Regioninio parko išskirtinę vertę formuoja:

5.1. kraštovaizdžio savitumas ir įvairovė: ežerų pelkėtų apylinkių kraštovaizdis su banguotomis, kalvotomis lygumomis, kurios nusileidžia į žemumas, drėgni Užpelkių miškai, žymintys buvusių prieledyninių marių vietą, smėlio kalvos;

5.2. negyvosios gamtos vertybės: ledynų suformuoti akmenų ruožai (vadinamosios rūšos), išraiškingos kalvos, gilios daubos, didžiuliai pelkių guoliai;

5.3. gyvosios gamtos vertybės: šarmingos žemapelkės, pasižyminčios didele aptinkamų rūšių gausa ir saugomų rūšių įvairove: raudonoji gegūnė (*Dactylorhiza incarnata*), baltijinė gegūnė (*Dactylorhiza baltica*), vyriškoji gegužraibė (*Orchis mascula*), raktažolė pelenėlė (*Primula farinosa*) ir paprastoji tuklė (*Pinguicula vulgaris*), Senasis šilas, turtingi rūšimis Užpelkių miškai, išeksploatuotų durpynų plotai su labai turtinga paukščių įvairove ir ypač gausiomis migruojančių pilkųjų gervių (*Grus grus*) sankaupomis; Šiluvos miško pušies genetinis draustinis, Butkių miško eglės ir Šaukoto miško eglės genetiniai medynai;

5.4. savitas kultūros paveldas: Tytuvėnų XVII a. bažnyčios ir vienuolyno architektūrinis ansamblis, Šiluvos koplyčia ir senoji turgaus aikštė, Bridvaišio, Šiaulelių, Pašakarnėlio ir Kudinų piliakalniai, Kuršių, Debeikių ir Lenartuvos pilkapynai, buvęs alkakalnis (Šv. Jurgio kalnelis);

5.5. memorialinės ir dvasinės kultūros vietos: generolo J. Žemaičio kovų ir gyvenimo, Šiluvos apsiereikimo ir Šilinių atlaidų;

5.6. Aukštaitijos ir Žemaitijos etnografiniams regionams būdingos tradicijos: kaimo statinių architektūros ir planavimo savitumai, sutartinių dainavimo, amatų, literatūrinės tradicijos, kalendorinės šventės.

III SKYRIUS

APSAUGOS, ETNOGRAFINIO REGIONO ARCHITEKTŪROS IR SODYBŲ PLANAVIMO TRADICIJOMIS PAGRĮSTI REIKALAVIMAI, TAIKOMI VIŠOSE REGIONINIO PARKO FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE

6. Regioninio parko apsaugos ir tvarkymo ypatumai, veiklos reglamentavimas ir etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįsti reikalavimai siejami su funkcinio prioriteto zonomis, nustatytomis regioninio parko planavimo schemoje (ribų plane), ir kraštovaizdžio tvarkymo zonomis, nustatytomis regioninio parko planavimo schemoje (tvarkymo plane). Kraštovaizdžio tvarkymo zonose teritorijos naudojamos ir apsauga reguliuojama vadovaujantis Saugomų teritorijų tipiniu apsaugos reglamentu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 „Dėl Saugomų teritorijų tipinio apsaugos reglamento patvirtinimo“.

7. Įgyvendinant Saugomų teritorijų įstatymo nuostatas ir regioninio parko planavimo dokumentų sprendinius, regioniniame parke skatinama:

7.1. veikla, išsauganti biologinę įvairovę ir išryškinanti kraštovaizdį, gamtos ir nekilnojamas kultūros vertybes, saugomų rūšių apsaugos priemonių įgyvendinimas:

7.1.1. gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimas ieškant efektyvesnių jų išsaugojimo ir naudojimo būdų, naujų vertingų objektų paieška ir įteisinimas, konkrečių apsaugos, atkūrimo ir tvarkymo priemonių įgyvendinimas;

7.1.2. gamtotvarkos priemonių įgyvendinimas, ūkininkavimo būdai, palaikantys palankią buveinių ir saugomų rūšių apsaugos būklę;

7.1.3. Aukštaitijos ir Žemaitijos etnografiniams regionams būdingų sodybų statyba, pagrįsta šiam etnografiniam regionui taikomais architektūros ir sodybų planavimo reikalavimais;

7.1.4. miškų ekosistemų apsaugos funkcijų stiprinimas gausinant biologinę įvairovę, saugant ir atkuriant medžių genetinius išteklius, veisiant ir formuojant mišrius ir įvairaus amžiaus medynus. Konservacinio ir ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zonose plyno miško kirtimo biržėse atkuriant mišką prioritetas teikiamas miško žėlimui;

7.2. veikla, palaikanti arba atkurianti tradicinius gamtinės ar kultūrinės aplinkos elementus:

7.2.1. pažeistų ekosistemų atkūrimas formuojant želdynus, atkuriant natūralų hidrologinį režimą, kraštovaizdžio struktūrą formuojančius elementus ir kraštovaizdžio estetinę vertę;

7.2.2. miško įveisimas vadovaujantis Miškų įstatymu, žemės ūkio ministro ir aplinkos ministro nustatyta tvarka;

7.2.3. agrarinės aplinkosaugos priemonių, susijusių su Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų ir vandens telkinių apsauga, įgyvendinimas, tradicinio neintensyvaus ir ekologinio ūkininkavimo plėtojimas;

7.2.4. invazinių rūšių plitimo prevencija arba esamų židinių naikinimas;

7.3. Aukštaitijos ir Žemaitijos etnografinių regionų kultūros, tradicinės kaimo gyvensenos puoselėjimas, tradicinių amatų propagavimas. Skatinama esamas sodybas pritaikyti kaimo turizmo paslaugoms teikti puoselėjant ir skleidžiant etnografinio regiono architektūros tradicijas;

7.4. pažintinio turizmo plėtra, prioritetą teikiant gamtiniam ir kultūriniam turizmui; gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos propagavimas siekiant sudominti vertybių apsauga gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių savininkus, valdytojus ir naudotojus;

7.5. teritorijos pritaikymas rekreacijai, lankymui pagal regioninio parko planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planų) sprendinius, atsižvelgiant į kraštovaizdžio, biologinės įvairovės ir nekilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo reikalavimus;

7.6. saugomo kultūrinio kraštovaizdžio ypatybių išryškinimo darbai – želdinių ir menkaverčių statinių, užstojančių kultūros paveldo objektus ar kultūros paveldo vietovių vertingąsias savybes, šalinimo darbai.

8. Pastatai regioniniame parke projektuojami, statomi, rekonstruojami ir (ar) kapitališkai remontuojami, teritorijų planavimo ir kiti dokumentai rengiami atsižvelgiant į Aukštaitijos ir Žemaitijos etnografiniams regionams būdingos statybos, architektūros ir sodybų planavimo tradicijas, siekiant:

8.1. išsaugoti išlikusią (iki 1939 m. susiformavusią) būdingą planinę erdvinę struktūrą;

8.2. išlaikyti Aukštaitijos ir Žemaitijos etnografiniams regionams būdingus sodybų bruožus ir architektūrą: planinę struktūrą, pastatų formas, dydį (tūrį), statybos produktus, spalvas.

9. Sodybų ir ūkininkų sodybų pastatai projektuojami, statomi ir rekonstruojami vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatyme, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme, Ūkininko ūkio įstatyme ir Nuostatuose nustatytais Aukštaitijos ir Žemaitijos etnografiniams regionams būdingos architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįstais reikalavimais.

10. Pastatai sodyboje statomi kompaktiškai, formuojant uždaro užstatymo sodybą. Išdėstant pastatus atsižvelgiama į susiformavusią kaimo ar vietovės struktūrą (valakinę, vienkiemį, kupetinę ir kitą vietovei būdingą struktūrą). Sodybos ir ūkininkų sodybos su kaimo turizmo pastatais planuojamos vadovaujantis šiais reikalavimais:

10.1. Kai žemės sklypo plotas yra iki 0,5 ha, bendras sodybos pastatais užimamas žemės plotas turi atitikti statybos techninio reglamento, nustatančio reikalavimus vieno ar dviejų butų gyvenamosios paskirties pastatams, tvirtinamo aplinkos ministro, reikalavimus, bet negali viršyti

500 m². Rekonstruojant esamus sodybų pastatus, kurių bendras užstatymo plotas didesnis kaip 500 m², neleidžiama didinti pastatais užstatyto žemės ploto.

10.2. Kai žemės sklypo plotas yra didesnis kaip 0,5 ha, sodybos pastatais ir ūkininkų sodybos su kaimo turizmo pastatais užstatomas žemės plotas – iki 700 m².

11. Dvarų (palivarkų) sodybos atstatomos pagal išlikusius archyvinčius dokumentus: vietovės planus, pastatų ir inžinerinių statinių projektus (brėžinius), matavimų bylas, kitus dokumentus, pagal kuriuos atkuriamas buvęs pastatų vaizdas (fasadai, medžiagos, konstrukcijos). Šiais atvejais Nuostatų 10, 12 punktų ir 19.1 papunkčio reikalavimai netaikomi.

12. Sodybos pastatai projektuojami, statomi, rekonstruojami ar remontuojami vadovaujantis šiais reikalavimais, išskyrus atvejus, kai regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) sprendiniuose nustatyta kitaip:

12.1. Remontuojant pastatus taikomi Nuostatų 12.5–12.8 papunkčiuose nustatyti reikalavimai.

12.2. Statomi tik nesublokuoti gyvenamieji namai; gyvenamieji namai neblokuojami su ūkio pastatais ir garažais.

12.3. Gyvenamuoju namu užstatomas žemės plotas – iki 180 m². Gyvenamasis namas – stačiakampio ar „L“ formos plano. Didžiausias gyvenamojo namo aukštis – 8,5 m (skaičiuojama nuo visų pastato projektinių kampų žemės paviršių altitudžių aritmetinio vidurkio iki stogo kraigo aukščiausio taško). Stogai – simetriški, dvišlaičiai, keturšlaičiai čiukuriniai, laužyti čiukuriniai, 35–45° nuolydžio, su karnizu. Stogo ir sienos projekcijos santykis – ne mažesnis kaip 4:3. Langų rėmai skaidomi (arba imituojamas skaidymas) į keturias ar šešias dalis.

12.4. Sodybos ūkio pastatai – vieno aukšto. Aukštis – iki 10 m (skaičiuojama nuo visų pastato projektinių kampų žemės paviršių altitudžių aritmetinio vidurkio iki stogo kraigo aukščiausio taško). Pastatų planas – ištęstas stačiakampis arba „U“ ar „L“ formos. Stogai – simetriški, 35–45° nuolydžio, su karnizu. Stogo ir sienos projekcijos santykis – ne mažesnis kaip 4:3. Statomų sodybos ūkio pastatų dydis, proporcijos ir fasadų architektūriniai sprendiniai turi atitikti jų paskirtį. Sodybos ūkio pastatai statomi ne toliau kaip 100 m nuo gyvenamojo namo (išskyrus pirtį).

12.5. Sodybos pastatų stogai dengiami viena iš šių dangų: malksnomis, skiedromis, nendrėmis, šiaudais, keraminėmis čerpėmis, kita vizualiai panašia danga arba smulkiai skaidyta bitumine danga (bituminėmis čerpėmis), beasbesčiu šiferiu, neblizgia skarda. Lauko rūšiai gali būti apželdinami žole.

12.6. Sodybos pastatų stogų spalva – pilka, ruda, tamsiai raudona. Visų rekonstruojamų, remontuojamų ar statomų sodybos pastatų stogai dengiami vienodos spalvos ir tekstūros statybos produktais, išlaikant Nuostatų 12.3 ir 12.4 papunkčiuose nurodytą stogo nuolydį.

12.7. Sodybos pastatų fasadų apdailai naudojamos šios medžiagos: mediena, akmuo, molis, mūras, tinkas. Karkasinės plytų pastatų išorinės sienos apkalamos lentomis, medinėmis dailylentėmis arba tinkuojamos. Sodybos pastatų fasadų apdailai nenaudojami apvalūs (tekinti) rąstai, pusrąščiai, plastiko lentos. Stogo dangai ir sienų apdailai naudojamos skirtingos statybinės medžiagos.

12.8. Sodybos pastatų fasado sienos dažomos šiomis spalvomis: geltona, žalia, pilka, ruda, ar išlaikoma natūrali medžio spalva. Langų rėmai, langinės, medžio raižinių spalva derinami prie pastato architektūrinių sprendinių.

13. Tytuvėnų miesto ir Šiluvos miestelio dalyse, nepatenkančiose į kultūrinius draustinius, esančiose namų valdose statinių statybai Nuostatų 12 punktą netaikomas. Jose vadovaujamasi bendrųjų statybą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis, išlaikant iki 1939 m. susiformavusią

miesto ar miestelio tūrinę erdvinę struktūrą, jo savitumą: miesto ar miestelio pastatams būdingą aukštingumą, šlaitinius stogus, fasadams naudotas medžiagas. Naujai projektuojamų gyvenamųjų namų stogai: dvišlaičiai, keturšlaičiai čiukuriniai, laužyti čiukuriniai, 35–45° nuolydžio su karnizu, pilkos, rudos ar tamsiai raudonos spalvos. Tytuvėnų miesto ir Šiluvos miestelio dalyse, patenkančiose į kultūrinius draustinius, taikomi Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose įtvirtinti reikalavimai.

14. Kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijose Nuostatų 10 ir 12 punktų reikalavimai taikomi, jei jie neprieštarauja Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme įtvirtintiems paveldosaugos reikalavimams.

15. Rekreaciniai pastatai statomi rekreacinio ir kito (gyvenamosios paskirties) funkcinio prioriteto zonose.

16. Atokvėpio vietose, poilsiavietėse ir stovyklavietėse statomos pavėsinės žmonėms ir (ar) daiktams pridengti nuo kritulių ir saulės įrengiamos be patalpų ir palėpės. Pavėsinės gali būti statomos su stogu ant stulpų arba su ne daugiau kaip dviem išorinėmis sienomis. Pavėsinių spalva – natūrali medžio arba tamsių atspalvių (ruda, pilka, žalia).

17. Stoginės, skirtos laisvai laikomų žolėdžių gyvūnų, įregistruotų Ūkinių gyvūnų registre, prieglobsčiui nuo kritulių ir vėjo, ne sodybose žemės ūkio paskirties žemėje statomos, jų vieta parenkama laikantis Saugomų teritorijų įstatyme nustatytų apribojimų ir Nuostatų 18 punkte nustatytų reikalavimų. Žemaitijos saugomų teritorijų direkcija (toliau – direkcija) Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 „Dėl Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), nustatyta tvarka ir per nustatytus terminus.

18. Stoginės statomos vadovaujantis šiais reikalavimais:

18.1. Stoginė – stačiakampio plano (pločio ir ilgio santykis 1:2–3). Stogai – dvišlaičiai.

18.2. Stoginės dengiamos beasbesčiu šiferiu, neblizgia skarda; gali būti dengiamos tradicinėmis dangomis: malksnomis, skiedromis, nendrėmis, šiaudais.

18.3. Stoginių statybos ir apdailos medžiaga – mediena, apdirbta tradicinėmis medžio apdirbimo technologijomis (pjauti, tašyti, netekinti rąstai; tipinių formų apdailos lentos). Stoginių spalva – tamsių atspalvių (ruda, pilka, žalia) arba natūrali medžio.

19. Tvorų, inžinerinių statinių ir įrenginių pastatymas ir (ar) įrengimas turi atitikti šiuos reikalavimus:

19.1. Sodyba aptveriama ne aukštesnėmis kaip 1,5 m perregimomis ažūrinėmis (kiaurymių plotas: iki 50 proc.) tvoromis (vielos, virbų, tašelių, išskyrus horizontalias lentas) be cokolių. Sodybos iš gatvės pusės gali būti tveriamos ne aukštesnėmis kaip 1,5 m gyvatvorėmis.

19.2. Su sodyba besiribojančiame vandens telkinyje leidžiama įrengti vieną iki 15 m ilgio nuo vandens telkinio kranto, ne didesnę kaip 30 m² ploto, iki 2 m pločio pontoninę arba medinę danga ar jos imitaciją padengtą lieptą. Jei viršvandeninės augalijos juosta platesnė kaip 15 m, leidžiama statyti ilgesnius lieptus, bet išsikišančius ne daugiau kaip 2 m už viršvandeninės augalijos juostos. Urbanizuojamose rekreacinėse teritorijose liepto matmenys nustatomi statinio projekto sprendiniuose.

19.3. Inžineriniai statiniai projektuojami, statomi (tiesiami), rekonstruojami ar remontuojami nekeičiant kraštovaizdžio estetinės vertės. Rekonstruojant ne aukštesnės kaip 110 kV įtampos elektros perdavimo linijas, tiesti jas rekomenduojama požeminiais kabeliais.

19.4. Saulės šviesos energijos elektrinės ir saulės šilumos energijos kolektoriai leidžiama įrengti ant pastatų stogų ir (ar) fasadų.

19.5. Saulės šviesos energijos elektrinės leidžiama statyti sodybų žemės sklypuose, esamų fermų, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijose (gamybos, remonto ir pramonės įmonių ar dirbtuvių, sandėlių statiniams skirtuose žemės sklypuose. Jų pastatymo vietos Taisyklėse nustatyta tvarka ir per nustatytus terminus turi būti suderintos su direkcija. Direkcija sprendimą suderinti saulės šviesos energijos elektrinės pastatymo vietą priima įvertinusi ir nustačiusi, kad elektrinės nebus matomos nuo gamtos ir kultūros paveldo objektų (kompleksų) ar apžvalgos aikštelių (regyklų), nepakenks saugomoms gamtos ir kraštovaizdžio vertybėms.

20. Projektuojant didesnes kaip 500 m² automobilių stovėjimo aikšteles, numatomos želdinių juostos, skaidančios aikštelę ne didesnėmis kaip 500 m² dalimis, išsaugomi želdiniai.

21. Siekiant pagerinti vizualinę aplinką, leidžiama buvusių žemės ūkio įmonių apleistus pastatus, ypač esančius konservacinio, ekologinės apsaugos ir rekreacinio funkcinio prioriteto zonose, prie pažintinių, mokomųjų takų, lankomų objektų, apžvalgos aikštelių (regyklų), nugriauti. Jeigu tokius pastatus planuojama rekonstruoti (perstatyti), jie perstatomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos architektūros įstatyme nustatytais architektūros kokybės kriterijais, atsižvelgiant į Aukštaitijos ir Žemaitijos etnografinių regionų architektūros reikalavimus, skaidant ir mažinant jų tūrius.

22. Išorinės reklama regioniniame parke įrengiama vadovaujantis Reklamos įstatymu ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu. Užrašai informaciniuose skyduose, stenduose rašomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymu. Išorinė reklama kultūros paveldo objektuose, jų teritorijose ir apsaugos zonose įrengiama vadovaujantis kultūros ministro nustatytais Reklamos kultūros paveldo objektuose, jų teritorijose ir apsaugos zonose įrengimo taisyklėmis.

23. Kultūros ir gamtos paveldo objektų teritorijose ir jų buferinės apsaugos zonose neleidžiama įveisti miško.

24. Kultūros, sporto ir kitokius renginius (išskyrus urbanizuotas teritorijas ir sodybas), kai planuojama daugiau kaip 100 dalyvių, regioniniame parke galima organizuoti tik suderinus renginio vietą su direkcija. Renginio vieta raštu derinama su direkcija Taisyklėse nustatyta tvarka ir per nustatytus terminus. Direkcija sprendimą suderinti planuojamo kultūros, sporto ir kitokio renginio vietą priima įvertinusi ir nustačiusi, kad planuojamas renginys nepakenks gamtos ir kultūros vertybėms.

25. Regioniniame parke palapinės statomos ir laužai kuriami tik įrengtose, informaciniais ženklais pažymėtose vietose.

26. Laukinių gyvūnų jauniklių vedimo laikotarpiu (balandžio–birželio mėnesiais) gyvūnai augintiniai vedžiojami tik su pavadėliu (išskyrus urbanizuotas teritorijas).

IV SKYRIUS

APSAUGOS, ETNOGRAFINIO REGIONO ARCHITEKTŪROS IR SODYBŲ PLANAVIMO TRADICIJOMIS PAGRĮSTI REIKALAVIMAI, TAIKOMI REGIONINIO PARKO KONSERVACINIO FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE

27. Draustiniuose, paveldo objektų teritorijose ir gamtos paveldo objektų buferinės apsaugos zonose neleidžiama didinti esamų rekreacinių pastatų tūrio ir rekreaciniais pastatais užstatyto žemės ploto, statyti naujų rekreacinių pastatų, naujų ūkininko sodybų su kitos paskirties (fermų, ūkio ir (ar) šiltnamių) pastatais, žemės ūkio verslo kompleksų.

28. Kraštovaizdžio draustiniuose esamų sodybų gyvenamųjų namų fasaduose, esančiuose vidinio kiemo pusėje, nematomoje nuo gatvės, kelio, leidžiama projektuoti ir įrengti vitrininius langus. Sodybos ūkio pastatuose tokius langus įrengti draudžiama.

29. Šiluvos urbanistiniame draustinyje esančių sodybų gyvenamuosiuose ir ūkio pastatuose draudžiama projektuoti ir įrengti vitrininius langus.

30. Draustiniuose leidžiama įrengti saulės šviesos energijos elektrines ir saulės šilumos energijos kolektorius ant pastatų stogų ir (ar) fasadų.

31. Draustiniuose leidžiama statyti saulės šviesos energijos elektrines tik sodybų žemės sklypuose statant iki 10 kW galingumo elektrines. Jų pastatymo vietos Taisyklėse nustatyta tvarka ir per nustatytus terminus turi būti suderintos su direkcija. Direkcija sprendimą suderinti saulės šviesos energijos elektrinės pastatymo vietą priima įvertinusi ir nustačiusi, kad elektrinės nebus matomos nuo gamtos ir kultūros paveldo objektų (kompleksų) ar apžvalgos aikštelių (regyklų), nepakenks saugomoms gamtos ir kraštovaizdžio vertybėms.

32. Bepiločiais orlaiviais (dronais), oro balionais ir parasparniais skraidyti virš draustinių (išskyrus erdvę virš urbanizuotų teritorijų ir sodybų) ir rezervato galima Taisyklėse nustatyta tvarka ir per nustatytus terminus gavus direkcijos pritarimą, išskyrus ekstremaliųjų įvykių padarinių likvidavimo, krašto apsaugos, paieškos ir gelbėjimo, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės, viešosios tvarkos palaikymo ir kitus teisės aktuose numatytus atvejus. Direkcija sprendimą pritarti priima įvertinusi ir nustačiusi, kad planuojama veikla nesunaikins, nesužalos ir (ar) netrikdys draustiniuose ir rezervate saugomų rūšių gyvūnų.

33. Šiluvos urbanistiniame draustinyje sodybos aptveriamos ne aukštesnėmis kaip 1 m aukščio perregimomis ažūrinėmis (kiaurymių plotas iki 50 proc.) tvoromis (vielos, virbų, tašelių, išskyrus horizontalias lentas) be cokolių.

34. Gomertos, Bridvaišio kraštovaizdžio draustiniuose esančios atviros, vaizdingos erdvės mišku neužsodinamos.

35. Užpelkių gamtiniame rezervate:

35.1. dėl gamtinių sąlygų ypatumų leidžiamas lankymas tik mokomaisiais ir mokslo tiriamaisiais tikslais, lankymosi sąlygas, laiką ir vietą raštu suderinus su direkcija Taisyklių nustatyta tvarka ir per nustatytus terminus;

35.2. rezervate aptiktos augalų, gyvūnų ir grybų rūšys gali būti naudojamos Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatyme, Laukinės gyvūnijos įstatyme, Laukinių augalų ir grybų įstatyme nustatyta tvarka.

V SKYRIUS

APSAUGOS IR TVARKYMO REIKALAVIMAI, TAIKOMI REGIONINIO PARKO REKREACINIO FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE

36. Tvarkant regioninio parko rekreacinio funkcinio prioriteto zonas, didinama kraštovaizdžio estetinė vertė, gerinamos vietovės eksponavimo galimybės, formuojami nauji ar pertvarkomi želdiniai, įgyvendinamos reginių formavimo, medynų atsparumo rekreacinei apkrovai didinimo priemonės, įrengiami paplūdimiai, poilsui pritaikomos pakrantės. Draudžiama bloginti rekreacinių išteklių kokybę, mažinti kraštovaizdžio estetinę vertę, projektuoti ir statyti, įrengti ar plėsti su rekreacija ir apgyvendinimo paslaugų teikimu nesusijusius statinius, išskyrus gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonas.

37. Urbanizuojamose rekreacinėse teritorijose, numatytose regioninio parko planavimo schemoje (ribų ir tvarkymo planuose), gali būti įrengiami paplūdimiai, statomi lieptai, leidžiama

naujų rekreacinių pastatų statyba, nustatant, kad vyraujanti (ne mažiau kaip 80 proc.) rekreacinio pastato ar komplekso paskirtis – poilsio, sporto arba gydymo.

38. Statant naujus ar rekonstruojant esamus rekreacinius pastatus, rekomenduojama (jeigu pagal Architektūros įstatymą neprivaloma) rengti architektūrinius konkursus geriausiai pastato architektūrinei idėjai išreikšti.

39. Paplūdimiai su mažaisiais kraštovaizdžio architektūros elementais, nesudėtingais statiniais ir (ar) įrenginiais, kurių sąrašą nustato aplinkos ministras, įrengiami teritorijų planavimo dokumentuose numatytose vietose.

40. Neurbanizuojamose rekreacinėse teritorijose gali būti įrengiamos tik atokvėpio vietos, poilsiavietės, stovyklavietės.

VI SKYRIUS

APSAUGOS IR TVARKYMO REIKALAVIMAI, TAIKOMI REGIONINIO PARKO EKOLOGINĖS APSAUGOS, ŪKINIO IR KITO (GYVENAMOSIOS PASKIRTIES) FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE

41. Kito (gyvenamosios) paskirties funkcinio prioriteto zonose leidžiama statybų plėtra, numatyta savivaldybės teritorijos ar jos dalies bendruosiuose planuose ir regioninio parko planavimo scheme (ribų ir tvarkymo planuose).

42. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų, Statybos įstatymų nuostatomis, įvertinant kraštovaizdžio, gamtos ir kultūros paveldo apsaugos reikalavimus, mėgėjų sodų sklypuose, esančiuose mėgėjų sodo teritorijose leidžiama statyti, rekonstruoti, remontuoti vienbučius namus ir jų priklausinius, sodo namus, laikantis galiojančių statybos techninių reglamentų.

VII SKYRIUS

REGIONINIO PARKO VALDYMO, APSAUGOS IR TVARKYMO ORGANIZAVIMAS

43. Regioninio parko valdymą, apsaugą ir tvarkymą pagal kompetenciją organizuoja direkcija.
